

Raadsvoorstel

Onderwerp	Watertakenplan 2022 - 2026
Zaaknummer	Z/22/421828
Documentnummer	INT/22/1114000
Portefeuillehouder	Bart Kagei
Portefeuille	Duurzaamheid en Onderwijs
Behandelend ambtenaar/afdeling	Budi Subroto (BOR)
Telefoon	0316 595123
E-mail	b.subroto@zevenaar.nl

1. Samenvatting

Het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de Liemerse waterorganisaties, gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort en waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken:

- de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater; en
- de waterschapstaken voor zuivering en waterhuishouding in het stedelijk gebied.

Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als lange termijn. We zetten hiermee de bestaande samenwerking tussen gemeenten en waterschap voort. Aan de hand van eerder gemaakte afspraken dragen we middels dit plan zorg voor:

- het actualiseren van het huidige overkoepelend WTP De Liemers 2017-2021, met voor iedere gemeente een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage;
- het geven van nadere invulling aan het waterbeheerplan van het waterschap en vertaling naar de lokale situatie in De Liemers;
- het opvolgen van de conclusies van de gezamenlijke integrale visie op de afvalwaterketen 'De Liemerse Waterketen in 2030';
- het geven van input op de Omgevingswet die naar verwachting per 1 jan. 2023 in werking gaat treden;
- aansluiting bij het 'Voorstel beleidsambities klimaatadaptatie' en het 'Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie'.

2. Raadsvoorstel

Wij adviseren u om:

1. het Watertakenplan De Liemers 2022-2026, inclusief de technisch/inhoudelijke rapportage Zevenaar vast te stellen;
2. in te stemmen met de jaarlijks lineaire tariefontwikkeling voor de rioolheffing van 0,0% tot en met het jaar 2026;
3. de budgetten en investeringen conform de planning in het Watertakenplan De Liemers 2022-2026 voor de jaarschijf 2022 op te nemen in de 2^e voortgangsrapportage 2022;
4. de budgetten en investeringen jaarlijks conform de planning in het Watertakenplan De Liemers 2022-2026 vanaf 2023 op te nemen in de meerjarenbegroting 2023-2026;
5. de afschrijvingstermijn voor rioolvervanging vrijverval te verlagen naar zestig jaar en hierop de nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2019 aan te passen en te wijzigen naar de nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2022;

6. voor investeringen in klimaatadaptieve maatregelen en vervangen oeverbeschoeiing een afschrijvingstermijn van respectievelijk 60 en 45 jaar te hanteren en hierop de nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2019 aan te passen en wijzigen naar de nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2022.

3. Waarom naar de raad

De raad heeft de bevoegdheid om het beleid, de kosten en de tarieven met betrekking tot riolering vast te stellen.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

De primaire doelen van het WTP:

- risico's voor de volksgezondheid en leefomgeving maximaal te beperken;
- optimale afstemming tussen riolering, watersysteem, zuivering en openbare ruimte;
- het beperken van wateroverlast en wateronderlast;
- op basis van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) in beeld brengen en oplossen van de kwetsbaarheden op het gebied van wateroverlast en droogte in samenhang met het derde onderdeel hittestress dat valt buiten het WTP (klimaatadaptatie);
- het beperken van hinder door falen van riolen;
- het zorgen voor een goede oppervlaktewater kwaliteit en voor zo weinig mogelijk afvoer van schoon water naar de zuivering;
- zorg dragen dat bovenstaand een goede basis vormt voor input in de Omgevingsplannen van gemeente Zevenaar;
- de klant staat voorop.

Een doelmatig (afval)waterbeheer door een nauwe samenwerking tussen gemeenten en waterschap, en gemeenten onderling. Met als doel dat:

- de stijging van de lasten (rioolheffing en zuiveringsheffing) voor inwoners en bedrijven de komende jaren wordt beperkt;
- rekening wordt gehouden met de klimaatverandering en ook het slim koppelen van projecten in de openbare ruimte maatschappelijk meerwaarde oplevert.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1. *In het herziene WTP 2022 – 2026 worden de 'oude' Watertakenplannen van voorheen gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar in elkaar geschoven en getotaliseerd.*

1.2. *Het is noodzakelijk om vanuit het WTP input te kunnen leveren in de Omgevingswet*
Met het inwerking treden van de Omgevingswet zal de verplichting vanuit de Wet milieubeheer en Waterwet vervallen voor gemeenten om een geldend gemeentelijk rioleringsplan te hebben. Een goede basis voor de invulling van de afval-, hemel- en grondwatertaken die de gemeente heeft, blijft echter noodzakelijk. Omdat bij de opstelling van het geactualiseerde WTP rekening is gehouden met de samenhang met de plannen die vallen onder de Omgevingswet past het plan daar goed in. De invoering van de Omgevingswet, die al vaker is uitgesteld, komt naar verwachting pas per 1 januari 2023 in werking. Desondanks is het belangrijk om integraliteit en aansluiting met de aankomende wet te waarborgen.

1.3. De gemeente heeft een zorgplicht voor de riolering

De Waterwet verplicht gemeenten om voor stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater doelmatig beleid op te stellen en uit te voeren. De beschreven maatregelen zorgen ervoor dat de inwoners geen natte voeten krijgen en dat al het afvalwater snel en volledig wordt afgevoerd naar de zuivering en het afvloeiende hemelwater en grondwater wordt afgevoerd naar oppervlaktewater. Dit is verwoord in het WTP.

1.4. In het WTP wordt, door de link met het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie, ook werk gemaakt van aanpak klimaatverandering door inbedding van klimaatadaptatieve maatregelen om wateroverlast en droogte tegen te gaan.

Naast de opgaven op het gebied van duurzaamheid en besparingen, is ook de klimaatverandering meegenomen in het WTP. Het klimaat verandert en wordt extremer. De buien worden heviger en intensiever. Daarnaast komen er vaker lange periodes met hoge temperatuur en droogte voor. Dit kan leiden tot zowel wateroverlast als verdroging. Dat vraagt om anders naar de ruimtelijke ordening te kijken en slimme maatregelen te treffen, die zowel wateroverlast als -onderlast zoveel mogelijk beperken.

Gemeente Zevenaar heeft in Liemers verband vorm gegeven aan de invulling die het Rijk vraagt voor het DPRA, met als eindresultaat het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Voor de onderdelen wateroverlast en droogte is er een directe link met het WTP waar de basis ligt voor deze maatregelen en ook de financiering is geregeld. Derhalve is zorg gedragen voor een koppeling tussen het WTP en het Uitvoeringsprogramma DPRA.

1.5. Dit WTP benadert het watersysteem en -keten als één.

Naast de rioleringszorg regelt het WTP de zorg voor grondwater en oppervlaktewater in beheer bij de gemeente. Met het waterschap kijken we ook naar de zuivering en het transport van het water. Al het water binnen de gemeente wordt als één beschouwd, waarbij al wordt voorgesorteerd op de aanstaande Omgevingswet. Over de grenzen van de gemeente heen pakken we met de buurgemeenten en waterschap Rijn en IJssel gezamenlijk projecten op en werken we samen.

1.6. Met dit WTP wordt het riool beheerd in aansluiting op het IBOR.

Met de beschreven strategie voor dagelijks en groot onderhoud wordt actief, planmatig beheer nagestreefd. De beschreven beheerstrategie houdt het midden tussen een reactieve strategie, waarin problemen (en overlast) worden opgelost als ze zich voordoen, en een proactief beheer waarin met uitgebreid beheer problemen worden voorkomen. De maatregelen en aanpak sluiten volledig aan bij het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) binnen de Liemerse gemeenten. Belangrijkste punt daarin is een integrale aanpak van de openbare ruimte met als een belangrijk onderdeel daarin het riool. Het IBOR-plan wordt naar verwachting in oktober aan de raad voorgelegd. Om integraliteit of samenhang van verschillende plannen te waarborgen is er voor gekozen hiernaar te verwijzen.

2.1. Dit WTP heeft een onderbouwd kostendekkingsplan

Naast de beschrijvingen van noodzakelijke werkzaamheden, gaat het rioleringsplan voornamelijk in op een goed financieel beheer van de riolering en het gemeentelijke watersysteem. Voor de looptijd van deze planperiode is een onderbouwd kostendekkingsplan opgenomen, waarin alle noodzakelijke maatregelen in tijd en middelen zijn weergegeven. Dit kostendekkingsplan is een verplicht onderdeel van het rioleringsplan. Om na te gaan of de kosten op lange termijn beheersbaar blijven, is in dit WTP een doorkijk tot 2081 opgenomen als het gaat om de geplande vervanging van riolering.

2.2. In het kostendekkingsplan WTP zijn de kosten voor uitvoering scenario B van het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie meegenomen.

Bij de behandeling van het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is aan uw raad voorgesteld te kiezen voor Scenario B uit dit plan als de financieel meest aantrekkelijke optie waarbij werk wordt gemaakt van klimaatadaptatie. De kosten in dit plan die betrekking hebben op aanpak wateroverlast en droogte zijn toegerekend aan het WTP en zijn meegenomen in dit plan bij de financiële doorrekening van het kostendekkingsplan.

Voor de aanpak hittestress is de link met het WTP er niet. In het WTP mogen, zoals bij vaststelling van het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie in juni '22 is geïnformeerd, alleen kosten opgevoerd worden samenhangend met watertaken die gemeente Zevenaar heeft. Aanpak van hittestress behoort niet tot de watertaken. Dat is de reden dat hittestressmaatregelen niet bekostigd mogen worden vanuit het Watertakenplan.

2.3. Uit de doorrekeningen van het herziene WTP blijkt dat er de komende jaren geen tariefsverhoging noodzakelijk is om uitvoering te kunnen geven aan het plan.

3.1. Door de financiële consequenties voor de jaarschijf 2022 op te nemen in de 2^e voortgangsrapportage 2022 kunt u een integrale afweging maken.

Als we de financiële consequenties in een separaat raadsvoorstel aan u voorleggen ontbreekt de behoefte uit andere domeinen. Hierdoor is het lastiger een integraal afgewogen beslissing te nemen. Overigens is in het kostendekkingsplan uitgegaan van een gesloten financiële huishouding. De kosten voor beheer en onderhoud, vervanging/renovatie en optimalisering van de riolering worden gedekt door de rioolheffing.

4.1. Door de financiële consequenties vanaf 2023 structureel op te nemen in de meerjarenbegroting 2023-2026 kunt u een integrale afweging maken.

Als we de financiële consequenties in een separaat raadsvoorstel aan u voorleggen ontbreekt de behoefte uit andere domeinen. Hierdoor is het lastiger een integraal afgewogen beslissing te nemen. Overigens is in het kostendekkingsplan uitgegaan van een gesloten financiële huishouding. De kosten voor beheer en onderhoud, vervanging/renovatie en optimalisering van de riolering worden gedekt door de rioolheffing.

4.2. Uit de doorrekeningen van het herziene WTP blijkt dat er de komende jaren geen tariefsverhoging noodzakelijk is om uitvoering te kunnen geven aan het plan.

5.1. Hiermee hanteren we het voorzichtigheidsprincipe.

Door de afschrijvingstermijn te verlagen hebben we meer zekerheid dat we, zodra dit technisch noodzakelijk is, ook daadwerkelijk voldoende middelen hebben om de rioolvervanging vrijverval uit te kunnen voeren. De aangepaste afschrijvingstermijn sluit tevens beter aan bij de technische levensduur.

5.2. Door de afschrijvingstermijn te verlagen sluiten we aan bij de andere Liemerse gemeenten.

De gemeenten Duiven en Westervoort hanteren bij rioolvervanging vrijverval ook een afschrijvingstermijn van 60 jaar.

6.1. Gemeente Zevenaar gaat klimaatadaptieve maatregelen en vervangen oeverbeschoeiing investeren en hanteert hier een afschrijvingstermijn van respectievelijk 60 en 45 jaar voor.

Door investeringen in klimaatadaptieve maatregelen en vervangen oeverbeschoeiing te activeren

kan gemeente Zevenaar de bijbehorende lasten gelijkmatig over de jaren verdelen. De aangepaste afschrijvingstermijn sluit tevens beter aan bij de technische levensduur.

Alternatieven

Het alternatief “om de vervangingsinvesteringen niet beschikbaar te stellen” houdt in dat we de verouderde rioolobjecten niet kunnen vervangen, waardoor het naar verwachting juist tot hogere reparatie- en onderhoudskosten en op langere termijn tot hogere vervangingsinvesteringen kan leiden. Daarnaast neemt het risico dat een rioolobject (bv. leiding, gemaal) onverwacht kapot gaat dan ook toe, m.a.w. lagere bedrijfszekerheid. Het doen van vervangingsinvesteringen is dus noodzakelijk.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Dit WTP heeft betrekking op de planperiode 2022 – 2026. Als onderdeel van de uitvoering van de voorgenomen maatregelen zal de voortgang jaarlijks worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Bij het verstrijken van de planperiode zal dit plan worden geëvalueerd en de basis vormen voor de volgende planperiode.

7. Klimaat en duurzaamheid

In dit plan wordt de financiering geregeld van een deel van de maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Bij deze en ook andere maatregelen die de komende jaren worden uitgerold vanuit het WTP wordt gekeken naar de mogelijkheden bij te dragen aan duurzame en nog betere klimaatadaptatieve oplossingen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het realiseren van een aantrekkelijke leefomgeving, vergroten van biodiversiteit, energiebesparing, circulaire toepassingen, etc. Bij het bepalen van de uitgangspunten voor projecten en onderdelen is het belangrijk goed te kijken naar deze doelen.

Mogelijkheden om projecten en onderdelen te combineren/koppelen laten we niet voorbij gaan en worden indien mogelijk meegenomen in de planvorming. Om middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten wordt aangesloten bij de aanpak vanuit het *IBOR*. Vanuit de Impulsgelden en de landelijke subsidieregeling ZON (Zoetwatervoorziening Oost-Nederland) zijn vanuit het Rijk middelen beschikbaar om werk te maken van aanpak wateroverlast en droogte in het kader van klimaatadaptatie. Bij projecten binnen gemeente Zevenaar zullen we hiervan ook gebruik maken.

8. Communicatie

Communicatie / participatie:

Het WTP De Liemers is opgesteld in samenwerking tussen gemeenten en waterschap. Gedurende het proces is regelmatig afstemming geweest met het management en de stuurgroep. Waterschap Rijn en IJssel is één van de partijen die dit plan heeft opgesteld. Zij zijn dus al geïnformeerd over dit plan. Formeel moeten zij wel gekend worden in het plan. De provincie en Vitens zijn formeel nog niet geïnformeerd. Na vaststelling zullen ook zij op de hoogte worden gesteld.

Belangrijk onderdeel in het WTP is het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Bij de opstelling van het Uitvoeringsprogramma is de samenleving intensief betrokken en dit zal ook gaan gebeuren met deze en andere projecten en activiteiten die opgenomen staan in het WTP. Ook willen wij nog intensiever inzetten op informatie verstrekken over riolering en water. Speciale aandacht zal daarbij zoals gezegd zijn voor klimaatadaptatie en ook wat inwoners en bedrijven daarin kunnen doen. Dit wordt een continue proces.

Samenwerking regio:

Het WTP is in samenwerking met gemeenten Westervoort, Duiven en waterschap Rijn en IJssel opgesteld. Op lokaal niveau maar ook in samenhang met elkaar zijn de maatregelen per gemeente bepaald. Na vaststelling is het onze intentie om opnieuw gezamenlijk projecten aan te pakken en uit te voeren.

De harde uitvoeringsmaatregelen worden vooral individueel per gemeente opgepakt. Op beleidsmatig niveau kunnen we elkaar op veel vlakken wel vinden in de samenwerking.

9. Kosten, baten en dekking

Bij de kostenopbouw is de samenwerking tussen de vier Liemerse organisaties op elkaar afgestemd. Dit resulteert in een separaat financieel overzicht voor gemeente Zevenaar en een gemeenschappelijk overzicht van samenwerkingsprojecten. In de bijlagen van het WTP zijn overzichten opgenomen van de activiteiten en investeringen. Ook is de input van het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie voor scenario B meegenomen.

Bij de vaststelling van het vorige WTP hadden we nog te maken met voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden met elk hun eigen financiële paragraaf en rioolheffing. Na de herindeling is de rioolheffing gelijk getrokken voor de gehele (nieuwe) gemeente en geharmoniseerd in 2019.

De gemeente gaat de komende planperiode verder met het investeren in het vervangen en renoveren van verouderde riolen waarbij maatregelen m.b.t. klimaat en duurzaamheid worden meegenomen. We sluiten hierbij aan op scenario B van het DPRA. Dat heeft effect op de gekozen maatregelen en daarmee op de financiën. Er wordt de komende jaren meer geïnvesteerd dan in voorgaande jaren. Desondanks is er geen stijging van het riooltarief noodzakelijk. In het jaar 2021 was het tarief rioolheffing voor een meerpersoonshuishouden nog € 237,00. Voor het jaar 2022 is deze verlaagd naar € 233,00. Uit de doorrekening van het nieuwe WTP blijkt dat de rioolheffing vanaf 2023 gelijk kan blijven (exclusief jaarlijkse indexatie) voor de komende planperiode (tot en met 2026). Vanaf 2027 zal de heffing gedurende circa 25 jaar met 2% per jaar moeten stijgen om kostendekkend te blijven. In het WTP 2017-2021 werd uitgegaan van een stijging van 1,5% (exclusief jaarlijkse indexatie).

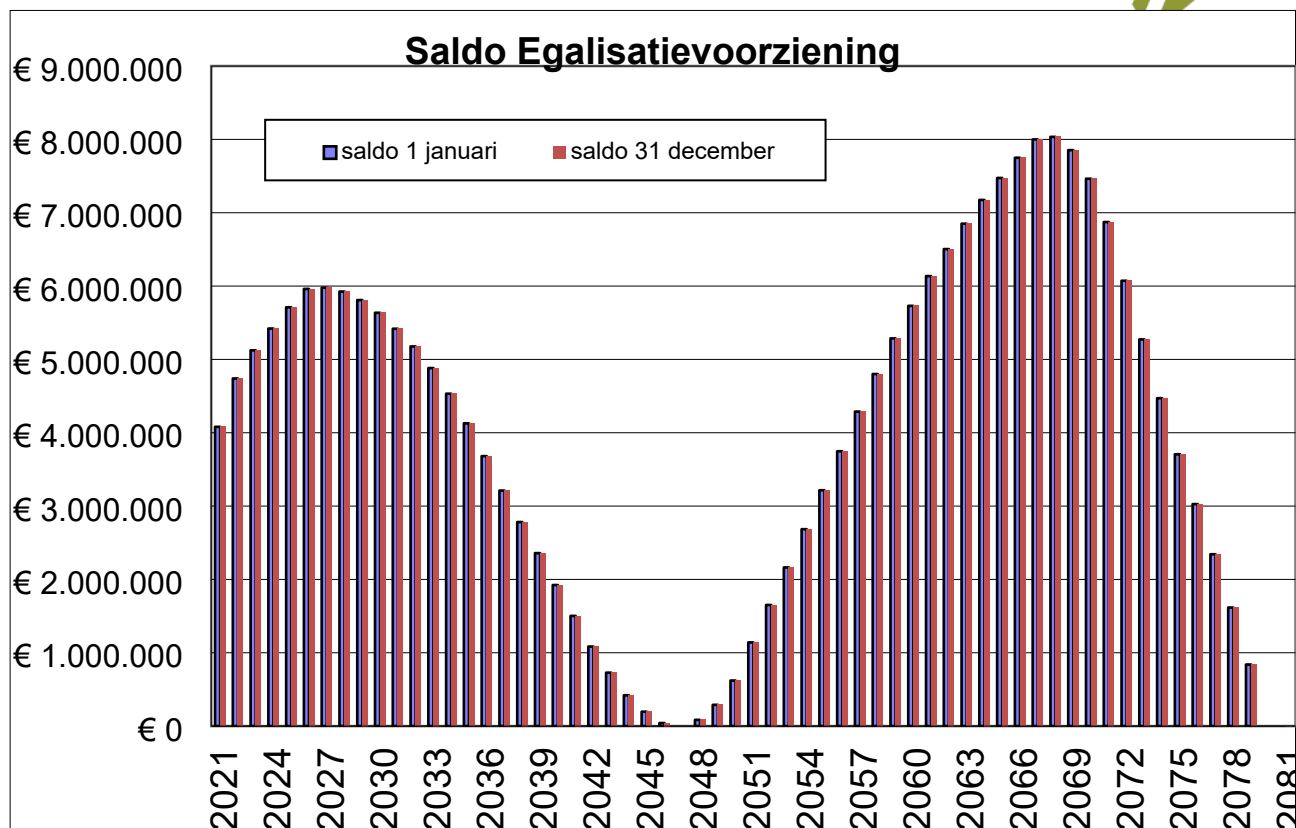
In onderstaand overzicht is het verloop van het tarief voor een meerpersoonshuishouden weergegeven van het nieuwe WTP 2022-2026. Tarieven zijn afhankelijk van bestuurlijke vaststelling en jaarlijkse indexatie door prijsstijgingen is hierin niet meegenomen.

Rioolheffing meerpersoonshuishoudens/jaar	2022	2023	2024	2025	2026
Rioolheffing WTP 2022-2026	€ 233,00	€ 233,00	€ 233,00	€ 233,00	€ 233,00

Conform het Besluit, Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de notitie lokale heffingen (2021) (opgesteld door de commissie BBV) mag de rioolheffing hoogstens kostendekkend zijn en mag er geen sprake zijn van een negatieve voorziening.

De exploitatiekosten worden gedurende de planperiode opgevangen vanuit de rioolheffing. De economische afschrijvingstermijn voor rioolvervanging vrijverval is met tien jaar verlaagd van 70 naar 60 jaar.

Gemeente Zevenaar beschikt over een voorziening (BBV, artikel 44 lid 2). Doel van de voorziening is om de heffing en de kosten groot onderhoud niet te veel te laten 'schommelen' en oplopende kapitaallasten op te kunnen vangen. In onderstaande tabel is het verloop van de voorziening weergegeven. Per saldo loopt deze de eerste jaren op om voldoende saldo te hebben om de onttrekking vanaf 2027 op te kunnen vangen.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	1113379	Watertakenplan 2022 - 2026
2.	Z/21/381560/1094413	Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie in de Liemers

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Danielle Jansen

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp Watertakenplan 2022 - 2026
Zaaknummer Z/22/421828
Documentnummer INT/22/1114000

De raad van de gemeente Zevenaar;

overwegende dat
de raad van gemeente Zevenaar de bevoegdheid heeft om het beleid, de kosten en de tarieven m.b.t. riolering vast te stellen.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Gelet op artikel 110 van de Gemeentewet, artikel 10.33 Wet Milieubeheer en artikelen 3.5. en 3.6. van de Waterwet ¹

besluit:

1. het Watertakenplan De Liemers 2022-2026, inclusief de technisch/inhoudelijke rapportage Zevenaar vast te stellen;
2. in te stemmen met de jaarlijks lineaire tariefontwikkeling voor de rioolheffing van 0,0% tot en met het jaar 2026;
3. de budgetten en investeringen conform de planning in het Watertakenplan De Liemers 2022-2026 voor de jaarschijf 2022 op te nemen in de 2^e voortgangsrapportage 2022;
4. de budgetten en investeringen jaarlijks conform de planning in het Watertakenplan De Liemers 2022-2026 vanaf 2023 op te nemen in de meerjarenbegroting 2023-2026;
5. de afschrijvingstermijn voor rioolvervanging vrijverval te verlagen naar zestig jaar en hierop de nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2019 aan te passen en wijzigen naar de nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2022;
6. voor investeringen in klimaatadaptieve maatregelen en vervangen oeverbeschoeiing een afschrijvingstermijn van respectievelijk 60 en 45 jaar te hanteren en hierop de nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2019 aan te passen en wijzigen naar de nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2022.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op 21 september 2022.

De griffier
I.M. van Dijk

De burgemeester
L.J.E.M. van Riswijk

¹ Naar verwachting per 1 januari 2023 de Omgevingswet; de wet Milieubeheer en Waterwet komen dan te vervallen.